

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ภาคเกษตรกรรมมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยในอดีตที่ผ่านมา เนื่องด้วยประเทศไทยจัดว่าเป็นประเทศที่ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งถือได้ว่าภาคเกษตรกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจหลักของประเทศไทย โดยในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมาประเทศไทยประสบความสำเร็จในด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นอย่างดี โดยการส่งออกเป็นแรงผลักดันที่สำคัญ จากความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจอันส่งผลทำให้ประเทศกลายเป็นผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรหลากหลายชนิดที่มีมูลค่าการส่งออกมหาศาลและขยายตัวในอัตราที่สูงประเทศหนึ่งในภูมิภาคนี้ ทั้งนี้เนื่องจากความได้เปรียบด้านทรัพยากรที่มีอยู่มากมายและอัตราค่าจ้างแรงงานราคาถูก จากที่สินค้าเกษตรกรรมเป็นสินค้าที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตเพียงพอเพื่อการส่งออกและเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญคิด 1 ใน 20 อันดับแรกของไทย (ตารางที่ 1.1) ซึ่งทำรายได้ให้กับประเทศไทยปีละกว่าแสนล้านบาทและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี อันเนื่องมาจากสินค้าที่ผลิตในประเทศไทยมีคุณภาพดี และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคในตลาดต่างประเทศมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาการผลิตของผู้ผลิตและส่งออกไทย การสนับสนุนการส่งเสริมการส่งออกของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่ค้าอื่นๆ ได้ และมีมูลค่าส่งออกเพิ่มสูงขึ้นพร้อมกับมีตลาดส่งออกที่กว้างขวางมากขึ้น ประเทศไทยมีศักยภาพของการเป็นผู้ส่งออกสินค้ากลุ่มอาหารเป็นอันดับ 4 ของโลกโดยเฉพาะสินค้าเกษตร รัฐบาลจึงมีนโยบายผลักดันให้มีศูนย์กลางการส่งออกสินค้าเกษตรประเภทผัก ผลไม้ ดอกไม้และผลิตผลพืชสดต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันบนเวทีการค้าเสรีในตลาดโลก ส่งผลให้ภาคเกษตรกรรมยังมีส่วนสำคัญในการผลักดันอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทั้งในแง่ของการสร้างเงินตราต่างประเทศ และการผลักดันการส่งออกสินค้าเกษตรให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง ส่งผลเชื่อมโยงทำให้รายได้ของเกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งเท่ากับว่าไปสนองตอบกับนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า ซึ่งภาคการเกษตรเป็นสาขาการผลิตสำคัญในการดึงให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศหรือ GDP ขยายตัวตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนด ซึ่งกล่าวได้ว่าภาคเกษตรกรรมจะเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญ

ได้มีการประมาณการว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศในภาคเกษตร ปี 2550 จะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 4-5 เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรโดยรวมในปี 2549 ยังคงอยู่ในเกณฑ์ดี ถึงแม้บางสินค้าจะมีความผันผวนบ้าง ประกอบกับการขับเคลื่อนของภาครัฐภายใต้แผนปฏิบัติการภาคเกษตร ในการเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพของภาคเกษตร โดยสาขาพืช ปศุสัตว์ ประมงและบริการทางการเกษตรขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 4 - 5 , 9 - 10 , 2 - 3 และ 3 - 4 ตามลำดับ (สำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2549) ซึ่งที่กล่าวมายังชี้ให้เห็นถึงการกระตุ้นนโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมการส่งออกสินค้าเกษตรเพื่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมด

ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ของระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมดจึงนับเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ผลของมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมดส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างไรบ้าง ในทางกลับกันถ้ามีการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจจะส่งผลต่อการมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมดหรือไม่ จากความสำคัญดังกล่าวที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของการมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมดกับอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

ตารางที่ 1.1 สินค้าส่งออกสำคัญ 20 รายการแรกของไทย ปี 2544-2549

มูลค่า : ล้านบาท

รายการ	2545	2546	2547	2548	2549	อัตราการขยายตัว : ร้อยละ	สัดส่วน : ร้อยละ
						2549	2549
1. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	319,127.2	339,939.8	368,875.9	474,419.2	566,070.3	19.3	11.5
2. รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	125,244.3	164,705.8	220,801.5	310,310.1	363,019.4	17.0	7.4
3. แผงวงจรไฟฟ้า	141,912.4	191,540.3	196,444.3	238,454.6	267,551.0	12.2	5.4
4. ขางพารา	74,603.6	115,796.9	137,465.5	148,679.9	205,374.4	38.1	4.2
5. เม็ดพลาสติก	76,110.9	89,204.8	124,808.6	167,914.5	171,483.0	2.1	3.5
6. อัญมณีและเครื่องประดับ	93,082.2	104,525.6	106,278.9	129,339.3	138,991.7	7.5	2.8
7. น้ำมันสำเร็จรูป	44,815.3	42,404.8	71,074.2	94,995.5	138,273.3	45.6	2.8
8. เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	53,600.4	70,222.3	99,588.2	115,603.5	133,988.4	15.9	2.7
9. เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ	89,751.6	103,764.7	129,542.5	125,534.4	131,749.3	5.0	2.7
10. เคมีภัณฑ์	51,150.1	65,897.4	82,847.9	105,760.8	130,808.5	23.7	2.6
11. เสื้อผ้าสำเร็จรูป	116,589.3	114,744.6	124,267.2	126,193.7	122,107.3	-3.2	2.5
12. ผลิตภัณฑ์ยาง	54,090.9	64,668.2	78,050.0	94,095.3	117,589.6	25.0	2.4
13. อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	86,501.9	88,789.1	90,711.6	100,285.9	109,277.1	9.0	2.2
14. เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่น ๆ	41,128.0	44,722.8	77,753.4	92,046.1	104,276.5	13.3	2.1
15. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล	39,911.5	51,721.4	67,155.8	84,618.1	101,017.1	19.4	2.0
16. ข้าว	70,004.2	75,733.1	108,293.2	92,918.9	97,539.4	5.0	2.0
17. เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	47,676.0	59,779.0	79,947.8	87,334.1	87,531.0	0.2	1.8
18. ผลิตภัณฑ์พลาสติก	40,922.6	51,447.4	56,658.8	70,998.8	71,824.3	1.2	1.5
19. เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ	14,827.8	22,720.0	49,873.2	55,058.1	59,787.3	8.6	1.2
20. น้ำมันดิบ	19,637.8	27,020.9	33,575.6	56,308.2	59,531.7	5.7	1.2
รวม 20 รายการ	1,600,688.0	1,889,348.9	2,304,014.1	2,770,869.0	3,177,790.6	14.7	64.3
อื่น ๆ	1,323,253.4	1,436,281.2	1,570,809.7	1,668,441.6	1,760,717.6	5.5	35.7
มูลค่ารวม	2,923,941.4	3,325,630.1	3,874,823.8	4,439,310.6	4,938,508.2	11.2	100.0

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

หมายเหตุ : ปี 2549 เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ตารางที่ 1.2 มูลค่าการส่งออกและนำเข้าสินค้าเกษตรที่สำคัญ ปี 2548-2549

มูลค่า : ล้านบาท

สินค้า	2548		2549		การเปลี่ยนแปลง (%)	
	ทั้งปี	ม.ค.-ต.ค.	ทั้งปี*	ม.ค.-ต.ค.	ทั้งปี	ม.ค.-ต.ค.
สินค้าส่งออก						
ข้าว	93,548.65	76,799.55	93,400.00	78,310.70	-0.16	1.97
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	347.94	302.24	n.a.	729.30	n.a.	141.30
มันสำปะหลังและ ผลิตภัณฑ์	34,006.37	27,749.77	40,285.00	34,767.50	18.46	25.29
ยางพารา	148,868.43	118,294.83	212,000.00	171,440.00	42.41	44.93
น้ำมันปาล์ม	4,087.80	3,592.50	5,765.00	3,509.10	41.03	-2.32
น้ำตาลทราย/น้ำตาล ดิบ/กากน้ำตาล	30,916.70	28,491.90	n.a.	25,006.20	n.a.	-12.23
ไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง/ ไก่แปรรูป	28,190.54	22,773.44	28,307.00	24,294.00	0.41	6.68
สุกรสดแช่เย็นแช่แข็ง	444.30	364.70	290.00	222.40	-34.73	-39.02
กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง/ กุ้งแห้งกุ้งต้ม/กุ้งปรุง แต่ง	71,619.30	58,166.00	n.a.	63,535.40	n.a.	9.23
สินค้านำเข้า***						
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์**	148.78	92.43	n.a.	276.43	n.a.	199.07
ถั่วเหลือง(เมล็ด)	18,666.43	13,112.48	n.a.	10,532.32	n.a.	-19.68

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยความร่วมมือของ กรมศุลกากร

หมายเหตุ : * ข้อมูลเดือน พ.ย. และ ธ.ค. 2549 ได้จากการพยากรณ์ โดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

** ข้อมูลถึงเดือนกันยายน 2549

*** ข้อมูลจากกรมศุลกากร

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมด

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษานี้จะพิจารณาข้อมูลอนุกรมเวลามูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมดและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นรายไตรมาสที่เก็บรวบรวมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540/ไตรมาสที่ 1 - พ.ศ.2549/ไตรมาสที่ 4 รวมทั้งรวม 40 ตัว โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อทราบถึงทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมด และเป็นแนวทางสำหรับผู้วางแผนในการกำหนดมาตรการต่างๆ ในการส่งเสริมการส่งออกสินค้าเกษตร